

REPUBLIKA HRVATSKA
Povjerenstvo za odlučivanje
o sukobu interesa

ABECEDA SUKOBA INTERESA

Uvod

Određene životne situacije i okolnosti koje se opisuju kao sukob interesa, a to su one iz kojih proizlazi njihova mogućnost utjecaja na nepristranost dužnosnika u obnašanju javne dužnosti, same po sebi ne predstavljaju protupravno stanje. Stupanjem na dužnost ne mogu nestati sve poveznice određenog dužnosnika sa pojedinim osobama, poslovnim subjektima, interesnim zajednicama, i drugim situacijama koje čine dio njegovog životnog puta i identiteta.

Sukob interesa postaje povreda odredbi Zakona o sprječavanju sukoba interesa („Narodne novine” broj 26/11., 12/12., 126/12., i 48/13.) a time i predmet pokretanja i vođenja postupka protiv dužnosnika od strane Povjerenstva za odlučivanje o sukobu interesa, onda kada je dužnosnik propustio uočiti da se nalazi u konfliktnim ulogama odlučivanja, ili kada je propustio uočiti postojanje nekih drugih razloga iz kojih proizlazi sukob između njegovih osobnih, odnosno privatnih i javnih interesa, te kada je slijedom navedenog dužnosnik propustio na primjeren način razriješiti ili upravljati situacijom sukoba interesa u kojoj se našao.

Zakon o sprječavanju sukoba interesa sukob interesa definira kao situaciju u kojoj privatni interes dužnosnika utječe, ili se osnovano može smatrati da utječe, ili može utjecati na njegovu nepristranost u obavljanju javne dužnosti.

Osnovno pravilo kojim se nastoji postići svrha ovog Zakona, propisano je u članku 6. stavku 4., koji obvezuje dužnosnika da **nakon izbora ili imenovanja na javnu dužnost, uredi svoje privatne poslove kako bi spriječio predvidljivi sukob interesa**, a ako se takav sukob naknadno pojavi, dužnosnik je dužan razriješiti nastalu situaciju na način da zaštiti javni interes. U slučaju dvojbe o mogućem sukobu interesa, dužnosnik je dužan učiniti sve što je potrebno da odijeli privatni od javnog interesa.

U obnašanju javne dužnosti, dužnosnici ne smiju svoj privatni interes stavljati iznad javnog.

Sustav pravnih pravila propisanih u Zakonu o sprječavanju sukoba interesa predstavlja zakonom propisani kodeks ponašanja dužnosnika. Obvezama i zabranama koje su u ovom Zakonu propisane, na određeni se način upravlja predvidivim situacijama sukoba interesa u kojima se mogu nalaziti dužnosnici za vrijeme obnašanja javne dužnosti, a koje su kao potencijalni sukob interesa prepoznate na temelju postojećih spoznaja i stečenih iskustava iz prakse.

Obaveza podnošenja izvješća o imovinskom stanju, te o izvorima i načinu stjecanja imovine

Obaveza podnošenja izvješća o imovinskom stanju dužnosnika propisana je radi deklariranja imovine i privatnih interesa dužnosnika, kao jamstvo časnog, savjesnog, odgovornog, nepristranog i transparentnog obavljanja javne dužnosti, te kao sredstvo jačanja integriteta i povjerenja građana u obnašatelje javnih dužnosti i u tijela javne vlasti.

Podnošenje ovog izvješća preventivna je (etička i administrativna) mjera propisana radi djelotvornog sprječavanja postojećeg ili novonastalog sukoba interesa.

Dužnosnici su dužni Povjerenstvu podnijeti izvješće o imovinskom stanju **u roku od 30 dana od dana stupanja na dužnost**, kao i **u roku od 30 dana po prestanku obnašanja javne dužnosti**, a ako je tijekom obnašanja javne dužnosti došlo do bitne promjene glede imovinskog stanja, dužnosnici su dužni o tome podnijeti izvješće Povjerenstvu **istekom godine u kojoj je promjena nastupila**.

Dužnosnici koji su na izborima **ponovno izabrani ili imenovani** na istu dužnost, bez obzira obnašaju li dužnost profesionalno ili neprofesionalno, obvezni su u roku od 30 dana od dana stupanja na dužnost, **na početku novog mandata**, podnijeti izvješće Povjerenstvu o svojoj imovini.

Dužnosnici su dužni izvješće o imovinskom stanju podnijeti u obrascu koji se nalazi na internet stranici Povjerenstva, kojeg su dužni ispuniti istinito i potpuno u odnosu na tražene podatke o svom imovinskom stanju, kao i o imovinskom stanju bračnog ili izvanbračnog druga i malodobne djece sa stanjem na dan podnošenja odnosno ispunjavanja izvješća. Izvješće je dužnosnik dužan osobno potpisati.

Podaci o dužnosti koju dužnosnik obavlja profesionalno ili neprofesionalno, o ostalim dužnostima koje dužnosnik obnaša i djelatnostima koje obavlja ili je obavljao neposredno prije stupanja na dužnost, te podaci o imovini dužnosnika, njegovog bračnog ili izvanbračnog druga i malodobne djece, su javni i mogu se objaviti bez suglasnosti dužnosnika.

Nastupajući u javnosti dužnosnici su dužni istinito i potpuno odgovoriti na pitanja o imovini, izvorima sredstava i načinu njezina stjecanja, bilo da se pitanja odnose na njega osobno ili na osobe o čijem je imovinskom stanju dužnosnik obvezan podnijeti izvješće.

Protiv dužnosnika koji nije ispunio obvezu podnošenja izvješća o imovinskom stanju i o izvorima i načinu sjecanja imovine, Povjerenstvo će pokrenuti postupak zbog kršenja odredbi Zakona o sprječavanju sukoba interesa.

Člankom 8. stavkom 12. Zakona o sprječavanju sukoba interesa propisano je da **dužnosnici prije nego što izvrše obvezu podnošenja izvješća o imovinskom stanju, ne mogu primiti plaću!**

Provjera podataka iz Izvješća o imovinskom stanju dužnosnika

Povjerenstvo vrši provjeru podataka iz podnesenih izvješća dužnosnika o imovinskom stanju. Postupak provjere podataka je zatvoren za javnost. Konačne rezultate nakon provedenog postupka provjere podataka Povjerenstvo je dužno javno objaviti.

Prethodnom (administrativnom) provjerom provjerava se da li je obrazac pravilno, potpuno i pravovremeno ispunjen od osobe koja se smatra dužnosnikom u smislu Zakona o sprječavanju sukoba interesa. Redovitom provjerom provjerava se istinitost podataka iz podnesenih izvješća, i to prikupljanjem, razmjenom podataka i usporedbom podataka o imovini koji su navedeni u izvješću dužnosnika s pribavljenim podacima od Porezne uprave i drugih nadležnih tijela Republike Hrvatske. Za obavljanje redovite provjere Povjerenstvo može tražiti podatke i od međunarodnog udruženja ili strane organizacije.

Provjera podataka iz izvješća o imovinskom stanju ne provodi se u svrhu utvrđivanja da li je imovina s kojom dužnosnik raspolaže zakonito stečena. Istraživanje zakonitosti prihoda i imovine dužnosnika spada u kazneno a ne u preventivno područje borbe protiv korupcije, te se provodi kroz

odredbe Kaznenog zakona, Zakona o kaznenom postupku, Zakona o policiji i Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta kojim je osnovano specijalizirano tijelo za borbu protiv korupcije u njezinoj kaznenoj sferi.

Stoga postupak provjere podataka iz Izvješća o imovinskom stanju ne polazi i ne smije polaziti od pretpostavke postojanja koruptivnih obilježja u stjecanju imovine dužnosnika.

Smisao provjera koju provodi Povjerenstvo je utvrđivanje da li je dužnosnik, pravilno, potpuno i istinito prikazao svoje prihode i imovinu, te prihode i imovinu svog bračnog ili izvanbračnog druga i malodobne djece, te posebice, da li su se prihodi i imovina nesrazmjerno povećali za vrijeme obnašanja javne dužnosti, te utvrđivanje da li su se dužnosnici u obnašanju javnih dužnosti pridržavali zakonom propisanih načela djelovanja i ostalih pravila koja proizlaze iz Zakona o sprječavanju sukoba interesa i ostalih pozitivnih propisa u pravnom sustavu Republike Hrvatske, ili su u obnašanju javne dužnosti dužnosnici počinili neko od zabranjenih djelovanja.

Osnovna svrha deklariranja i javne objave prihoda i imovine dužnosnika je uključivanje javnosti u provjeru pravilnog upravljanja javnim poslovima i javnom imovinom, kao i uključivanje javnosti u provjeru čestitosti, odgovornosti i transparentnosti u obnašanju javnih dužnosti od strane dužnosnika. U slučaju opravdane sumnje da kod određenog dužnosnika postoje okolnosti koje upućuju na postojanje nekog djela iz kaznene sfere korupcije, Povjerenstvo je ovlašteno i dužno sve podatke i dokumentaciju koje je pribavilo obavljanjem poslova iz svoje nadležnosti, proslijediti nadležnim tijelima kaznenog progona.

Načela javnih dužnosti i zabranjena djelovanja dužnosnika

Dužnosnici u obnašanju javnih dužnosti moraju postupati časno, pošteno, savjesno, odgovorno i nepristrano, čuvajući vlastitu vjerodostojnost i dostojanstvo povjerene im dužnosti, te su osobno odgovorni za svoje djelovanje u obnašanju javne dužnosti prema tijelu ili građanima koji su ih imenovali ili izabrali. Dužnosnici ne smiju koristiti javnu dužnost za osobni probitak ili probitak osobe koja je s njima povezana. Građani imaju pravo biti upoznati s ponašanjem dužnosnika kao javnih osoba, koje je u vezi s obnašanjem njihove dužnosti.

U obnašanju javnih dužnosti dužnosnicima je **zabranjeno**:

- primiti, zahtijevati ili obećati korist radi obavljanja dužnosti,
- ostvariti neko pravo kršenjem načela jednakosti pred zakonom,
- zlouporabiti posebna prava dužnosnika koja proizlaze ili su potrebna za obavljanje dužnosti, - primiti dodatnu naknadu za poslove obnašanja javnih dužnosti,
- tražiti, prihvatiti ili primiti vrijednost ili uslugu radi glasovanja o bilo kojoj stvari,
- utjecati na odluku nekog tijela ili osobe radi osobnog probitka ili probitka povezane osobe,
- obećavati zaposlenje ili neko drugo pravo u zamjenu za dar kao i utjecati na dobivanje poslova ili ugovora o javnoj nabavi,
- koristiti povlaštene informacije o djelovanju državnih tijela radi osobnog probitka ili probitka povezane osobe,
- na bilo koji drugi način koristiti položaj dužnosnika utjecanjem na odluku zakonodavne, izvršne ili sudbene vlasti radi postizanja osobnog probitka ili probitka povezane osobe, povlastice ili prava,
- na bilo koji drugi način interesno pogodovati sebi ili drugoj povezanoj osobi.

Plaće, naknade, darovi

Za vrijeme obnašanja javne dužnosti na koju je izabran, odnosno imenovan dužnosnik ne smije obnašati drugu javnu dužnost, osim ako je zakonom drugačije propisano.

Dužnosnici koji za vrijeme obnašanja javne dužnosti primaju plaću za dužnost koju obnašaju ne smiju primiti drugu plaću ni naknadu za obnašanje druge javne dužnosti, osim ako je zakonom drugačije propisano.

Dužnosnici koji profesionalno obnašaju javnu dužnost za vrijeme njezina obnašanja ne mogu uz naknadu ili radi ostvarivanja prihoda obavljati druge poslove u smislu redovitog i stalnog zanimanja osim ako Povjerenstvo, na prethodni zahtjev dužnosnika, utvrdi da predmetni poslovi ne utječu na zakonito obnašanje javne dužnosti, no takvo odobrenje nije potrebno za obavljanje znanstvene, istraživačke, edukacijske, sportske, kulturne, umjetničke i samostalne poljoprivredne djelatnosti, za stjecanje prihoda po osnovi autorskih, patentnih i sličnih prava intelektualnog i industrijskog vlasništva te za stjecanja prihoda i naknada po osnovi sudjelovanja u međunarodnim projektima koje financira Europska unija, strana država, strana i međunarodna organizacija i udruženje.

Dužnosnik smije zadržati samo dar simbolične vrijednosti, najviše u vrijednosti do 500,00 kn od istog darovatelja, no ne smije primiti dar u novcu bez obzira na iznos, niti vrijednosnicu ili dragocjenu kovinu.

Dužnosnici su dužni Povjerenstvu prijaviti sve prihode koje ostvaruju za vrijeme obnašanja javne dužnosti.

Članstvo u upravnim tijelima i nadzornim odborima

Dužnosnici ne mogu biti članovi upravnih tijela i nadzornih odbora trgovačkih društava, niti članovi upravnih vijeća ustanova, odnosno nadzornih odbora izvanproračunskih fondova, niti mogu obavljati poslove upravljanja u poslovnim subjektima.

Iznimno, dužnosnici mogu biti članovi u najviše do dva upravna vijeća ustanova, ili nadzorna odbora izvanproračunskih fondova ako je ta ustanova ili izvanproračunski fond proglašen pravnom osobom od posebnog državnog interesa ili od posebnog interesa za jedinicu lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave, osim ako posebnim zakonom nije određeno da je dužnosnik član upravnog vijeća ustanove ili nadzornog odbora izvanproračunskog fonda po položaju, no bez prava na naknadu za takvo članstvo, osim prava na naknadu putnih i drugih opravdanih troškova.

Dužnosnici smiju biti članovi upravnih i nadzornih tijela, najviše dviju, neprofitnih udruga i zaklada, ali bez prava na naknadu ili primanje dara u toj ulozi, osim prava na naknadu putnih i drugih opravdanih troškova.

Pored ovih pravila propisanih u Zakonu o sprječavanju sukoba interesa, člankom 89. stavkom 2. podstavkom 42. Zakona o lokalnim izborima („Narodne novine“ broj 144/12.) propisano je da **općinski načelnik, gradonačelnik i župan, te njihovi zamjenici za vrijeme obnašanja ovih dužnosti ne mogu biti ravnatelji, djelatnici niti članovi upravnih vijeća ustanove ili druge neprofitne pravne osobe kojoj je jedinica lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave osnivač.**

Nespojivost dužnosti

Pored pravnih pravila propisanih u Zakonu o sprječavanju sukoba interesa, Povjerenstvo ukazuje da općinski načelnik, gradonačelnik, župan te njihovi zamjenici moraju voditi računa o članku 89. Zakona o lokalnim izborima („Narodne novine“ broj 144/12.) u kojem su u stavku 1. te u stavku 2. podstavcima 1. – 42. taksativno propisane druge dužnosti koje općinski načelnik, gradonačelnik, župan te njihovi zamjenici za vrijeme trajanja navedenih mandata istovremeno ne mogu obnašati.

Ukoliko u trenutku izbora i proglašenja konačnih izbornih rezultata obnašate neku od nespojivih dužnosti iz članka 89. Zakona o lokalnim izborima, na nespojivu dužnost morate podnijeti ostavku u roku od 8 dana od dana koji slijedi danu proglašenja konačnih rezultata izbora, a ako za vrijeme obnašanja dužnosti na koju ste izabrani prihvatite neku nespojivu dužnost, morate podnijeti ostavku u roku od 8 dana od dana prihvaćanja nespojive dužnosti.

U slučaju nepodnošenja ostavke sukladno navedenim pravilima, mandat na izabranu dužnost prestaje po sili zakona.

Ograničenja poslovanja

Za vrijeme obnašanja javne dužnosti, dužnosnik koji ima 0,5% i više dionica, ili udjela u vlasništvu (kapitalu) trgovačkog društva, **dužan je prenijeti svoja upravljačka prava** na temelju udjela u kapitalu društva na drugu osobu ili na posebno tijelo odnosno na povjerenika, koji će glede ostvarivanja članskih prava i udjela u društvu djelovati u svoje ime, a za račun dužnosnika.

Za vrijeme dok su njegova upravljačka prava u trgovačkim društvima prenesena na povjerenika, dužnosnik **ne smije davati obavijesti, upute, naloge** ili na drugi način biti u vezi s povjerenikom te time utjecati na ostvarivanje prava i ispunjavanje obveza koji proizlaze iz članskih prava u tim društvima. Dužnosnik ima pravo da ga se jedanput godišnje obavještava o stanju trgovačkih društava u kojima ima udjele.

Povjerenik ne može biti bračni ili izvanbračni drug dužnosnika, njegov srodnik po krvi u uspravnoj lozi, brat ili sestra, posvojitelj odnosno posvojenik dužnosnika, niti neka druga osoba koja bi se prema drugim osnovama i okolnostima mogla smatrati interesno povezanom s dužnosnikom.

Poslovni subjekt u kojem dužnosnik ima 0,5% ili više udjela u vlasništvu (kapitalu) trgovačkog društva, ili član obitelji dužnosnika ima 0,5% ili više udjela u vlasništvu, u slučaju kada je član obitelji dužnosnika stekao predmetni udio od dužnosnika u razdoblju od dvije godine prije imenovanja odnosno izbora na javnu dužnost, **ne može stupiti u poslovni odnos s tijelom javne vlasti u kojem dužnosnik obnaša dužnost**, niti smije biti član zajednice ponuditelja ili podisporučitelja u tom poslovnom odnosu.

Ako trgovačko društvo u kojem dužnosnik ima 0,5% ili više udjela u vlasništvu (kapitalu) trgovačkog društva, putem javnog natječaja ili na drugi način **stupa u poslovni odnos s drugim državnim tijelima** ili s jedinicama lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave ili s trgovačkim društvima u kojima Republika Hrvatska ili jedinica lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave ima upravljački udio, o takvom poslovnom događaju mora **obavijestiti Povjerenstvo**.

Tijela javne vlasti dužna su **objaviti** i redovito ažurirati na svojim internet stranicama popis poslovnih subjekata u odnosu na koja ne smiju stupati u poslovni odnos a ako nemaju vlastitu internet stranicu dužna su objaviti i redovito ažurirati popis poslovnih subjekata u odnosu na koja ne smiju stupati u poslovni odnos u službenom glasilu.

Ako tijelo u kojem dužnosnik obnaša javnu dužnost stupa u poslovni odnos s poslovnim subjektom u kojem član obitelji dužnosnika ima 0,5 % ili više udjela u vlasništvu, dužnosnik je dužan o tome pravodobno obavijestiti Povjerenstvo koje će u roku od 15 dana od dana zaprimanja obavijesti, a po potrebi i bez odgađanja, izraditi mišljenje zajedno s uputama o načinu postupanja dužnosnika i tijela u cilju izbjegavanja sukoba interesa dužnosnika i osiguranja postupanja u skladu sa Zakonom o sprječavanju sukoba interesa. Dužnosnik, odnosno tijelo u kojem dužnosnik obnaša dužnost je obvezno, prije stupanja u poslovni odnos, dostaviti Povjerenstvu cjelokupnu dokumentaciju iz koje je vidljivo kako su provedene upute Povjerenstva.

Pravni poslovi, odnosno pravni akti koji su sklopljeni ili doneseni protivno ovim pravilima su **ništetni**.

Obveze i ograničenja nakon prestanka obnašanja dužnosti

U roku od jedne godine nakon prestanka dužnosti, dužnosnik ne smije prihvatiti imenovanje ili izbor ili sklopiti ugovor kojim stupa u radni odnos kod pravne osobe koja je za vrijeme obnašanja mandata dužnosnika bila u poslovnom odnosu ili kad u trenutku imenovanja, izbora ili sklapanja ugovora iz svih okolnosti konkretnog slučaja jasno proizlazi da namjerava stupiti u poslovni odnos s tijelom u kojem je obnašao dužnost, no Povjerenstvo može dužnosniku dati suglasnost na takvo imenovanje, izbor ili sklapanje ugovora ukoliko iz okolnosti konkretnog slučaja proizlazi da ne postoji sukob interesa.

Odredene obveze, pravila i zabrane dužnosnika počinju danom stupanja na dužnost i **traju dvanaest mjeseci od dana prestanka obnašanja dužnosti**.

Dvanaest mjeseci od dana prestanka obnašanja dužnosti dužnosnik ima obvezu podnošenja izvješća o imovinskom stanju te o izvorima i načinu stjecanja imovine, te zabranu članstva u upravnim tijelima i nadzornim odborima trgovačkih društava, upravnih vijeća ustanova odnosno nadzornih odbora izvanproračunskih fondova, zabranu obavljanja poslova upravljanja u poslovnim subjektima, kao zabranu stupanja poslovnog subjekta u kojem dužnosnik ima 0,5 % ili više udjela u vlasništvu (kapitalu) trgovačkog društva s tijelom javne vlasti u kojem je dužnosnik obnašao dužnost (niti kao član zajednice ponuditelja ili podisporučitelj).

Dvanaest mjeseci od dana prestanka obnašanja dužnosti dužnosnika obvezuju pravila o zabranjenim djelovanjima dužnosnika.

Ako Povjerenstvo utvrdi povredu ovih pravila, o tome je dužno bez odgađanja obavijestiti nadležno državno odvjetništvo.

Lipanj, 2013. godine

Povjerenstvo za odlučivanje
o sukobu interesa